



kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande av Statens energimyndighets hemställan angående förordning om statligt stöd för energiberedskapsåtgärder, KN2025/01648

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västernorrland delar Energimyndighetens bedömning om behovet av en förordning som möjliggör stöd till näringslivet. Länsstyrelsen ser positivt på förslaget i sin helhet men vill göra ett antal medskick och upplysa om möjligheter till utveckling i arbetet med investeringsstöd generellt på sikt.

- 1) I den föreslagna förordningen begränsas aktörer inom elförsörjningen att söka stöd. Länsstyrelsen ställer sig frågande till avgränsningen som verkar sakna vidare motivering än att det skulle leda till oklara ansvarsförhållanden mellan Energimyndigheten och Affärsverket svenska kraftnät.
- 2) I förslaget om ett villkorat stöd föreslår Energimyndigheten att mottagare av stöd skulle åta sig att samverka operativt inom sektorn under myndighetens ledning under händelser. Det finns potential i att utveckla det förslaget till att kunna bygga på en villkorad samverkansprincip som i detta fall består av två delar. En *informationsskyldighet* för stödmottagaren och en skyldighet att *verka för resurssamordning*. Förstärkningsresurser som införskaffas med hjälp av statligt stöd ska om möjligt delas med andra aktörer.
- 3) Länsstyrelsen vill poängtera vikten av att Energimyndigheten får den föreskriftsrätt som föreslås i § 19, då de mer praktiska detaljerna kring investeringsstödsprocessen kommer att styras därigenom. Det är av stor vikt att länsstyrelserna involveras i detta arbete i syfte att säkerställa att länsstyrelserna har liknande roll i stödet till näringslivet på

samma sätt som till det offentliga (projekt Robust kommun). Föreskriften kommer lägga grunden för en styrning av kommande investeringsstöd från andra sektorer och det är av intresse att samtliga investeringsstödsprocesser harmoniserar.

- 4) Stödet bör premiera klimatneutrala åtgärder.

Förslaget exkluderar lokala elnätsbolag

I första paragrafen andra stycket av förordningsförslaget meddelas att stöd inte får lämnas till aktörer som omfattas av elberedskapslagen. Motiveringen till detta som lämnas på sidan 11 består i att man vill undvika oklara ansvarsförhållanden mellan Energimyndigheten och Affärsverket svenska kraftnät. Oklara ansvarsförhållanden är ett rimligt argument men oklarheterna kommer högst troligt att avspeglar sig i de parallella ansökningsprocesser som uppstår till följd av detta. Kommunala energibolag kommer om förordningen träder i kraft vara en relativt stor stödmottagare. Behoven av energiberedskapsåtgärder ur ett elförsörjningsperspektiv återfinns även hos kommunala elnätsbolag eftersom elförsörjning är en väsentlig del av energiförsörjningen. Energiförsörjning är i sin tur en beredskapssektor där Energimyndigheten är sektorsansvarig myndighet och där Affärsverket svenska kraftnät ingår. Oklara ansvarsförhållanden rörande investeringsstöd bör vara en fråga som beredskapssektorn skulle kunna samordna sig i såvida inte andra hinder, som inte hemställan redogör för, föreligger.

Förslaget om villkorat stöd

Energimyndigheten lyfter att viktiga energiberedskapsåtgärder nu kommer vara möjliga att finansiera i näringslivet. Det lyfts också att åtgärderna som staten genom bidrag finansierar ska kunna förenas med villkor som säkerställer statlig rådighet. Länsstyrelsen tycker det är en viktig aspekt som bör belysas tydligare och föreslår att dessa formaliseras och utvecklas i kommande föreskrifter.

Enskilda privata aktörer som mottar stöd bör avkrävas någon form av motprestation. En rimlig motprestation skulle vara en samverkansprincip gentemot Energimyndigheten och Länsstyrelsen i det län där stödet hamnar. Energimyndigheten menar att aktörer exempelvis skulle kunna åta sig att samverka operativt med andra

aktörer under Energimyndighetens ledning vid krishändelser. Innebörden av att "samverka operativt" är i nuläget inte definierad men för argumentationens skull kan man tänka sig att det skulle kunna innebära resurssamordning. Det är alltså rimligt att en aktör som erhåller statligt stöd omfattas av en samverkansprincip som i praktiken innebär 1) Skyldighet att lämna information till Energimyndigheten och berörd länsstyrelse om vilka resurser som införskaffats i beredskapshöjande syfte. Länsstyrelserna skulle på sikt få en god uppfattning om vilka resurser som finns och i synnerhet de energiberedskapsresurser som är mobila och möjliga att dela med andra. Det skulle underlätta länsstyrelsernas uppdrag att som högsta civila totalförsvarsmyndighet verka för att största möjliga försvarseffekt uppnås. 2) De resurser som är mobila eller på annat sätt skulle kunna komma andra aktörer till del ur ett allmänintresse ska i största möjliga utsträckning samordnas i samråd med berörd länsstyrelsen och Energimyndigheten. Samma princip skulle även vara tillämpbar i andra beredskapssektorer, se exempelvis livsmedel och dricksvatten.

Om inte stödet villkoras genom föreskrifter kan ett alternativ vara att andemeningen i samverkansprincipen i stället implementeras i ansökningsförfarandet. Den aktör som kan redogöra för hur den energiberedskapsåtgärd som är föremål för stöd avses att delas med andra aktörer bör premieras. Om så sker kan större effekter i totalförsvaret uppnås. Energimyndigheten framhåller själva det orimliga att i författning kravställa aktörer att hålla en viss beredskapsförmåga under längre perioder av störningar. Det offentliga bör i stället kräva att medlen som stödet utgör används på ett mer effektivt sätt.

Förslaget om föreskrift

Länsstyrelsen Västernorrland ser positivt på förslaget om att Energimyndigheten ges föreskriftsrätt. Länsstyrelsen ser att föreskrifterna av allt att döma kommer behöva innehålla beskrivning av ansökningsprocessen som inkluderar roller och ansvar. Slutsatsen dras utifrån hur projekt Robust kommun har hanterats. Länsstyrelserna har i detta projekt agerat samordnande mellanhand gentemot kommunerna och nominerat kommuner utifrån olika kriterier. Kriterierna har dock varit alltför vida och godtycklighet har präglat processen. Länsstyrelserna bör vara en part i nomineringsprocessen även för stöd till privata aktörer men det

förutsätter att länsstyrelserna deltar i utformandet av föreskrifterna i de delar som berör myndigheterna.

Stödet bör premiera klimatneutrala åtgärder

För att främja utveckling och innovation av beredskapsåtgärder bör stödet premiera fossilfria åtgärder som inte ökar utsläppen av växthusgaser. Detta för att bidra till att minimera konsekvenserna av klimatförändringar.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Carin Jämtin med energi- och klimatstrateg Therese Åkerlund som föredragande. I den slutliga handläggningen har också beredskapshandläggare David Öjelid medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.